

PAŃSTWOWA KOMISJA WYBORCZA

SPRAWOZDANIE
Z WYBORÓW DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
I DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
przeprowadzonych 25 października 2015 r.

Warszawa, 9 listopada 2015 r.

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 240 i art. 278 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112 z późn. zm), przedstawia sprawozdanie z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych 25 października 2015 r.

I. Zarządzenie i przygotowanie wyborów

1. Wybory zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 17 lipca 2015 r., wyznaczył ich datę na dzień 25 października 2015 r. i określił terminy wykonania poszczególnych czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Prezydenta zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z 2015 r., poz.1017 i 1131. Państwowa Komisja Wyborcza podała w dniu 24 sierpnia 2015 r. do wiadomości wyborców w poszczególnych okręgach wyborczych obwieszczenia o okręgach wyborczych do Sejmu i do Senatu, zawierające informacje o granicach każdego okręgu i liczbie wybieranych w nim posłów i senatorów oraz o siedzibach okręgowych komisji wyborczych.

2. Wybory zostały przygotowane i przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881 i Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 oraz Nr 217, poz. 1281, z 2012 r., poz. 849, poz. 951 oraz poz. 1529, z 2014 r., poz. 179, 180 i 1072, z 2015 r. poz. 1043, 1044 i 1045) – dalej Kodeks wyborczy.

Po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza przystąpiła niezwłocznie do realizacji ustawowych zadań oraz zapewniła w różnych formach pomoc prawną i organizacyjną w zakresie wykonania czynności wyborczych organom i służbom wyborczym, komitetom wyborczym i wyborcom. W realizacji tych zadań korzystano w szerokim zakresie, obok tradycyjnych sposobów komunikacji, z sieci internet. W całym okresie kampanii wyborczej dostępne były strony internetowe Państwowej Komisji Wyborczej: parlament2015.pkw.gov.pl – wybory do Sejmu i do Senatu 2015 oraz aktualizowany na bieżąco serwis informacyjny PKW zawierający informacje i wyjaśnienia o poszczególnych czynnościach i terminach wyborczych oraz związanych z nimi uprawnieniach i obowiązkach organów przeprowadzających wybory, podmiotów wyborczych i wyborców.

Na stronie parlament2015.pkw.gov.pl zamieszczano na bieżąco obowiązujące teksty przepisów prawa wyborczego, rozporządzenia i uchwały wydane na podstawie Kodeksu wyborczego oraz informacje, wyjaśnienia i komunikaty Państwowej Komisji Wyborczej, w tym informacje o warunkach i sposobie głosowania, dane o organach wyborczych, komitetach wyborczych i kandydatach, wynikach głosowania i wynikach wyborów. Dla ułatwienia podmiotom wyborczym wykonania czynności wymaganych

prawem wyborczym Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła i udostępniła informacje dotyczące tworzenia komitetów wyborczych oraz zasad i sposobu zgłaszania list kandydatów na posłów i senatorów wraz z wzorami dokumentów wymaganych w tych sprawach. W serwisie informacyjnym zamieszczono m.in. pomocny dla obwodowych komisji wyborczych „Poradnik dla obwodowych komisji wyborczych”, w którym omówione zostały rola i zadania tych organów przed głosowaniem, w dniu głosowania i po zakończeniu głosowania – w zakresie ustalania jego wyników, sporządzenia protokołów i postępowania z dokumentami wyborczymi. Regularnie zamieszczane były w serwisie spoty informacyjne – także w polskim języku migowym – na temat terminu i sposobu głosowania, możliwości głosowania przez pełnomocnika, głosowania korespondencyjnego, uprawnień wyborców niepełnosprawnych, głosowania za granicą.

W okresie kampanii wyborczej udzielono blisko 5000 informacji i odpowiedzi na pytania w sprawach wyborów, zgłoszonych na piśmie, mailem i telefonicznie. Prowadzono szerokie działania społeczno-informacyjne na temat prawa wyborczego, w tym w szczególności sposobu głosowania. Członkowie i sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej oraz dyrektorzy biur Krajowego Biura Wyborczego uczestniczyli w programach telewizyjnych i radiowych, udzielali wywiadów gazetom (np. programy w TVP 1 „Świat się kręci”, TV Regionalna, TOK FM, PR1). Działania takie prowadzono również intensywnie w okręgowych komisjach wyborczych. Prezentowane były spoty informacyjne Państwowej Komisji Wyborczej poświęcone technice głosowania, możliwości głosowania przez pełnomocnika i głosowania korespondencyjnego oraz z wykorzystaniem nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a. Kampania informacyjna (bezpłatnie) w formie audio-video objęła swoim zasięgiem widzów wszystkich kanałów Telewizji Polskiej, w szczególności oddziały regionalne z zasięgiem do najmniejszych miejscowości. Także Polskie Radio zamieszczało spoty i informacje o sposobie głosowania. Na antenach rozgłośni radiowych i lokalnych stacji telewizyjnych – internetowych także było spore zainteresowanie spotami. Wyprodukowano 5 fabularnych, 4 rysunkowe i 2 graficzne spoty o sposobie głosowania, pojawiały się one na antenie według kalendarza wyborczego, spoty o technice głosowania były emitowane w TVP stale, aż do zamknięcia lokali. Takie informacje podawano także w środkach komunikacji miejskiej, każdy przewoźnik,

posiadający ekrany umożliwiające emisję spotów nieodpłatnie mógł uczestniczyć w kampanii.

3. Zgodnie z ustawowym upoważnieniem w wyborach stosowano akty wykonawcze przewidziane w Kodeksie wyborczym wydane przez właściwych ministrów i Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, dotyczące: prowadzenia rejestru wyborców; sporządzenia i udostępniania spisu wyborców; utworzenia obwodów głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą i na polskich statkach morskich oraz sporządzenia spisów wyborców dla tych obwodów; zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania; sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania, pakietów i przesyłek wyborczych w głosowaniu korespondencyjnym; lokali wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych; sprawozdań finansowych z wyborów oraz rejestru kredytów i wpłat prowadzonych przez komitety wyborcze; prowadzenia debat wyborczych w Telewizji Polskiej S.A. oraz podziału czasu przeznaczonego na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych i programach regionalnych publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych; przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów.

Państwowa Komisja Wyborcza współdziałała na bieżąco w tych sprawach, opiniowała projekty, zgłaszała uwagi i wnioski, udzielała wyjaśnień.

Wykaz rozporządzeń stanowi załącznik nr 1 do sprawozdania.

4. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawowym upoważnieniem: uchwaliła regulaminy okręgowych i obwodowych komisji wyborczych i wzory ich pieczęci; zasady i wysokość należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych w związku z udziałem w pracach w komisjach wyborczych; tryb i termin powoływania obwodowych komisji wyborczych; ustaliła wzory potwierdzenia zgłoszenia listy kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów oraz protokoły rejestracji listy kandydatów i rejestracji kandydata na senatora; wzory kart do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a; wzory i rozmiary kopert oraz pakietów stosowanych w głosowaniu korespondencyjnym oraz sposób postępowania z tymi dokumentami; sposób drukowania kart do głosowania oraz tryb ich przekazania wraz z nakładkami na karty

do głosowania sporządzonymi w alfabecie Braille'a obwodowym komisjom wyborczym; sposób sporządzania i przekazania kart do obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; warunki i sposób wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach; oraz wzory protokołów głosowania i protokołów wyborów; tryb przekazywania wyników głosowania z obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; wzór zaświadczenia dla mężów zaufania. Komisja uchwaliła także: wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów; wytyczne dla obwodowych komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu ich pracy w przygotowaniu i przeprowadzeniu głosowania; wytyczne dla okręgowych i obwodowych komisji wyborczych dotyczące trybu i zasad przekazywania informacji o frekwencji w trakcie głosowania; wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów.

Wykaz uchwał Państwowej Komisji Wyborczej stanowi załącznik nr 2 do sprawozdania.

Rozporządzenia i uchwały zostały ogłoszone odpowiednio w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim, a na bieżąco były zamieszczane na stronie internetowej PKW.

Zgodnie z art. 199 § 2 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza w komunikacie z dnia 27 lipca 2015 r. podała do publicznej wiadomości informację o liczbie wyborców ujętych w rejestrach wyborców na terenie całego kraju według stanu na dzień 30 czerwca 2015 r.; liczba ta wyniosła 30 486 693 osoby.

5. Wybory przeprowadziły organy wyborcze określone w Kodeksie wyborczym: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze. Zgodnie z art. 170 § 3 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 3 września 2015 r. powołała okręgowe komisje wyborcze w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. W skład okręgowych komisji wyborczych weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości, a funkcje przewodniczących objęli z urzędu komisarze wyborczy. W 6 Okręgowych Komisjach Wyborczych: w okręgu nr 12 w Krakowie I, okręgu nr 20 w Warszawie II, okręgu nr 26 w Gdyni, okręgu nr 29 w Gliwicach, okręgu nr 30 w

Rybniku i okręgu nr 32 w Sosnowcu, w których nie było możliwości objęcia funkcji przewodniczącego przez komisarza wyborczego, przewodniczący – zgodnie z art. 170 § 4 Kodeksu wyborczego – zostali wybrani spośród członków komisji. Łącznie w skład 41 okręgowych komisji wyborczych powołano 373 sędziów, w tym 2 sędziów Sądu Najwyższego, 2 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego i 3 sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych, 19 sędziów sądów apelacyjnych, 170 sędziów sądów okręgowych, 177 sędziów sądów rejonowych.

Obwodowe komisje wyborcze powołali wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast, a w obwodach głosowania za granicą i na polskich statkach morskich odpowiednio konsulowie i kapitanowie statków. Powołano 27859 obwodowych komisji wyborczych, w tym 250 komisji za granicą i 5 komisji na polskich statkach morskich. Ogółem w skład obwodowych komisji powołano 229653 wyborców. Zgodnie z Kodeksem wyborczym w skład obwodowych komisji wyborczych powołano osoby zgłoszone przez pełnomocników komitetów wyborczych oraz po jednej osobie wskazanej odpowiednio przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), konsula bądź kapitana statku. Łącznie w skład obwodowych komisji wyborczych powołano: 196 703 osoby zgłoszone przez komitety wyborcze i 32 950 osób wskazanych przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, konsulów i kapitanów statków. Największą reprezentację w składach obwodowych komisji miały Komitety Wyborcze: Prawo i Sprawiedliwość – 26 792 osoby, Platforma Obywatelska RP – 25 802 osoby, Polskie Stronnictwo Ludowe – 25 671 osób, Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni – 25 444, Kukiz'15 – 21 383, KORWiN – 17 932, Nowoczesna Ryszarda Petru – 11 941, Grzegorza Brauna „Szczęść Boże!” – 6 920, Zbigniewa Stonogi – 4 553, JOW Bezpartyjni – 4 015.

Z informacji posiadanych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika, że przy powoływaniu komisji dochowano przewidzianej prawem procedury; uchybienia w tym zakresie były nieliczne, miały organizacyjno-techniczny charakter i były usuwane na bieżąco.

6. Utworzono na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach morskich 27 859 obwody głosowania: w kraju 27 604 obwody, w tym 25 970 obwodów powszechnych oraz 1 634 obwody odrębne: 1 431 obwodów w szpitalach i zakładach pomocy społecznej, 191 obwodów w zakładach karnych i aresztach śledczych i 12 obwodów w

domach studenckich. Obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą – w liczbie 250 utworzył Minister Spraw Zagranicznych, a obwody głosowania na polskich statkach morskich przebywających w podróży – w liczbie 5, utworzył Minister Infrastruktury i Rozwoju. W każdej gminie zostały utworzone obwody głosowania dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych; lokali takich utworzono 10 756. Ponadto, w wielu gminach zapewniono osobom niepełnosprawnym i w podeszłym wieku pomoc w dojeździe do lokali wyborczych oraz inne ułatwienia pozwalające na udział w głosowaniu. Obwieszczenia o obwodach głosowania były rozplakatowane w terminie wymaganym kalendarzem wyborczym. W wielu gminach i miastach zapewniono informację o lokalach głosowania także w inny sposób: na stronach internetowych urzędów gmin, w lokalnych środkach przekazu, poprzez wywieszki na klatkach schodowych, ogłoszenia na tablicach informacyjnych, itp. Informacji o adresach lokali wyborczych udzielano telefonicznie w gminach, okręgowych komisjach wyborczych, a także w Państwowej Komisji Wyborczej.

7. W trybie ustawowo wymaganym urzędy gmin, konsulowie i kapitanowie statków sporządzili spisy wyborców. W spisach ujęto 30534948 wyborców. Spisy zostały z nielicznymi wyjątkami sporządzone prawidłowo. Okręgowe Komisje Wyborcze w ramach sprawowanego nadzoru dokonały przed wyborami kontroli prawidłowości prowadzenia i aktualizacji rejestrów i spisów wyborców, sporządzenia aktów pełnomocnictwa do głosowania, wydawania zaświadczeń do głosowania. W toku tych działań skorygowano w spisach szereg błędów związanych z niepełnym jeszcze współdziałaniem gminnych programów ewidencji mieszkańców z centralnym systemem „Źródło” (m.in. w Bydgoszczy, Kaliszu, Koninie). Wiele gmin sygnalizowało jednocześnie opóźnienia w przekazywaniu przez sądy informacji o osobach pozbawionych prawa wybierania i o wygaśnięciu przyczyny pozbawienia tego prawa – co nakazuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 sierpnia 2011 r. – Dz. U. Nr 184, poz. 1091. W dniu głosowania do okręgowych komisji wyborczych i Państwowej Komisji Wyborczej zgłaszano nieliczne interwencje dotyczące nieprawidłowości w spisach, wynikające często z błędnego rozumienia skutków wpisywania się – na własny wniosek – do rejestru wyborców. Uwagi zgłaszały również osoby zamieszkujące czasowo na obszarze gminy i zamierzające głosować w miejscu pobytu czasowego które jednak nie złożyły wniosku o wpisanie ich do spisu bądź

stałego rejestru wyborców. Obowiązujące w tym zakresie przepisy i procedury były przez Państwową Komisję Wyborczą i Krajowe Biuro Wyborcze przypomniane na stronach internetowych, w wielokrotnych wyjaśnieniach w telewizji, radiu i prasie a także w informacjach pisemnych i telefonicznych. Informacje o obowiązujących w tym zakresie przepisach prawnych, o terminie składania wniosków o dopisanie do spisu w miejscu czasowego pobytu, o możliwości i terminie pobrania zaświadczenia o prawie do głosowania były stale dostępne na stronie internetowej PKW. Także okręgowe komisje wyborcze oraz delegatury Krajowego Biura Wyborczego i urzędy wielu gmin zapewniały w różnych formach bieżącą informację w tych sprawach. Według informacji z urzędów gmin, wydano 154 060 zaświadczeń o prawie do głosowania.

II. Tworzenie komitetów wyborczych, zgłaszanie i rejestracja list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów

1. Zgodnie z art. 84 § 2 Kodeksu wyborczego, prawo zgłaszania kandydatów w wyborach do Sejmu i do Senatu przysługuje komitetom wyborczym, które mogą być tworzone przez partie polityczne, koalicje partii politycznych i przez wyborców. Utworzenie komitetu wyborczego wymaga przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o jego utworzeniu; zawiadomienie może być dokonane do 50 dnia przed dniem wyborów (art. 204 § 2, § 4 i § 6 Kodeksu wyborczego). W wyborach w 2015 r. zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego mogły być zgłaszane do dnia 7 września 2015 r. Państwowa Komisja Wyborcza w informacjach z dnia 20 lipca 2015 r. podanych na stronie internetowej Komisji, przypomniała określone w Kodeksie wyborczym zasady tworzenia komitetów wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu RP oraz zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów. W ustawowo określonym terminie, do dnia 7 września 2015 r., do Państwowej Komisji Wyborczej zgłoszono do zarejestrowania 125 komitetów wyborczych. Czynności związane z badaniem prawidłowości zgłoszeń komitetów były podejmowane i wykonywane niezwłocznie po wniesieniu zgłoszeń. Państwowa Komisja Wyborcza wobec spełnienia ustawowych warunków, przyjęła zgłoszenia o utworzeniu 115 komitetów wyborczych a odmówiła przyjęcia zgłoszeń 4 komitetów wyborczych wyborców, które nie spełniały ustawowych wymogów, w szczególności nie dołączono do zgłoszeń wykazów co najmniej 1000 obywateli popierających utworzenie komitetu. 5

komitetów uległo rozwiązaniu, a 1 komitet wycofał swoje zgłoszenie. Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 11 września 2015 r. o komitetach wyborczych utworzonych w związku z wyborami do Sejmu i do Senatu RP, zarządzonymi na dzień 25 października 2015 r. został niezwłocznie podany na stronie internetowej Wybory do Sejmu i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2015; jest ogłoszony w Monitorze Polskim poz. 909.

2. Do dnia 15 września 2015 r. do godz. 24.00 pełnomocnicy „zarejestrowanych” komitetów wyborczych mogli w okręgowych komisjach wyborczych dokonywać zgłoszeń list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów. Zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów Państwowa Komisja Wyborcza określiła w informacji z dnia 20 lipca 2015 r. i podała je do wiadomości na swojej stronie internetowej. Okręgowe komisje wyborcze zarejestrowały 387 list kandydatów na posłów, a odmówiły rejestracji 66 list ponieważ nie spełniały wymogów ustawowo przewidzianych, w szczególności zgłoszenie listy nie zostało poparte podpisami co najmniej 5000 wyborców z danego okręgu wyborczego, albo listę zgłoszono bez poparcia podpisami, mimo że dany komitet nie zarejestrował list w co najmniej połowie okręgów wyborczych (art. 210 Kodeksu wyborczego). Zgodnie z powołanym przepisem, lista kandydatów na posłów zgłoszona do rejestracji, oprócz spełnienia przewidzianych wymogów formalnych, powinna zostać poparta podpisami co najmniej 5000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym. Jeżeli komitet wyborczy rejestruje listy co najmniej w połowie okręgów wyborczych, jest uprawniony do zgłoszenia dalszych list bez ich poparcia podpisami wyborców. Powyższe ustawowe warunki były przez niektóre komitety błędnie rozumiane bądź świadomie omijane i nie mając zarejestrowanych list w co najmniej połowie okręgów wyborczych domagały się one rejestracji dalszych list bez poparcia podpisami wyborców. Państwowa Komisja Wyborcza przypominała i wyjaśniła obowiązujące w tej materii przepisy, w szczególności w piśmie z dnia 30 września 2015 r. odniosła się także publicznie do zarzutów Komitetu Wyborczego Wyborców Zbigniewa Stonogi, w których kwestionowano prawidłowość sprawdzania przez okręgowe komisje wyborcze wykazów podpisów wyborców udzielających poparcia listom tego komitetu. PKW nie znalazła podstaw do kwestionowania ustaleń okręgowych komisji wyborczych. W toku sprawdzania

wykazów podpisów poparcia okręgowe komisje wyborcze w przypadku uzasadnionych podejrzeń popełnienia przestępstwa, składały o tym zawiadomienia do prokuratury – zawiadomienia złożyły np. OKW w Kielcach, Pile, Siedlcach, Częstochowie, Wrocławiu, Gdańsku, Warszawie I. Okręgowe Komisje Wyborcze unieważniły 4 zarejestrowane listy kandydatów na posłów; powodem unieważnienia były złożone rezygnacje z kandydowania powodujące pozostanie na liście mniejszej liczby kandydatów niż liczba wybieranych posłów (art. 222 § 3 Kodeksu wyborczego). W wyborach do Senatu okręgowe komisje wyborcze zarejestrowały 423 kandydatów na senatorów, a odmówiły rejestracji 12 kandydatów, przede wszystkim z powodu niepoparcia zgłoszenia podpisami co najmniej 2000 wyborców z danego okręgu wyborczego oraz w pojedynczych przypadkach – wskutek nieposiadania przez kandydata prawa wybieralności.

3. Obwieszczenia o zarejestrowanych listach kandydatów zawierające informacje o ich numerach, nazwach i skrótach nazw komitetów wyborczych oraz dane o kandydatach umieszczonych na listach i obwieszczenia o kandydatach na senatorów zostały podane do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie. W okresie od zarejestrowania do dnia głosowania okręgowe komisje wyborcze skreśliły z list 73 kandydatów na posłów oraz unieważniły rejestrację 4 list. Obwieszczenia o skreślonych listach i kandydatach zostały podane do publicznej wiadomości. W rezultacie w wyborach do Sejmu przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r. wyborcy głosowali na 387 list kandydatów obejmujących 7858 kandydatów zgłoszonych przez 17 komitetów wyborczych. W wyborach do Senatu głosowano na 423 kandydatów zgłoszonych przez 91 komitetów wyborczych.
4. Na odmowę rejestracji 11 list kandydatów na posłów oraz 6 kandydatów na senatorów wniesiono do Państwowej Komisji Wyborczej odwołania na podstawie art. 218 § 2 Kodeksu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza nie uwzględniła odwołań. Na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 września 2015 r. oddalającą odwołanie na odmowę rejestracji listy przez Okręgową Komisję Wyborczą w Warszawie I Komitetu Wyborczego Wyborców Grzegorza Brauna „Szczęść Boże!”, pełnomocnik tego komitetu złożył skargę do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 9 października 2015 r. Sygn. akt III SW 90/15 odrzucił skargę.

5. Po zakończeniu procedury rejestracji list kandydatów Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z zasadami określonymi w art. 219 § 1 Kodeksu wyborczego, dokonała w dniu 25 września 2015 r. publicznego losowania numerów list kandydatów na posłów tych komitetów wyborczych, których listy zostały zarejestrowane w więcej niż jednym okręgu wyborczym. Losowano numery 15 komitetów wyborczych, otrzymały one następujące numery: Numer 1 – Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość, Numer 2 - Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP, Numer 3 – Komitet Wyborczy Partia Razem, Numer 4 - Komitet Wyborczy KORWiN, Numer 5 - Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe, Numer 6 - Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni, Numer 7 - Komitet Wyborczy Wyborców „Kukiz’15”, Numer 8 - Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru, Numer 9 - Komitet Wyborczy Wyborców JOW Bezpartyjni, Numer 10 - Komitet Wyborczy Wyborców Zbigniewa Stonogi
Numer 11 -Komitet Wyborczy Wyborców Ruch Społeczny Rzeczypospolitej Polskiej, Numer 12 - Komitet Wyborczy Wyborców Zjednoczeni dla Śląska
Numer 13 - Komitet Wyborczy Samoobrona, Numer 14 - Komitet Wyborczy Wyborców Grzegorza Brauna „Szczęść Boże!”, Numer 15 - Komitet Wyborczy Kongres Nowej Prawicy.
- Stosownie do art. 220 § 1 Kodeksu wyborczego kolejny 16 numer przyznała Okręgowa Komisja Wyborcza w Warszawie I liście kandydatów na posłów Komitetu Wyborczego Wyborców Obywatele do Parlamentu zarejestrowanej w okręgu nr 19 oraz Okręgowa Komisja Wyborcza w Opolu liście kandydatów na posłów Komitetu Wyborczego Wyborców Mniejszość Niemiecka zarejestrowanej w okręgu wyborczym nr 21.

III. Kampania wyborcza

1. Państwowa Komisja Wyborcza jeszcze przed zarządzeniem wyborów podała do publicznej wiadomości ustawowe zasady prowadzenia kampanii wyborczej. przypomniała w szczególności, że zgodnie z art. 104 Kodeksu wyborczego, kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem zarządzenia wyborów i że nie może być prowadzona na 24 godziny przed dniem głosowania i w dniu głosowania aż do jego zakończenia. Wskazała także uprawnienia i rygory prawne dotyczące finansowania kampanii wyborczej, apelując do wszystkich potencjalnych podmiotów wyborczych o

przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa. Po zarządzeniu wyborów w związku z nakładaniem się kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu z kampanią i ciszą referendalną, Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 31 sierpnia 2015 r. wydała publiczny apel dotyczący prowadzenia kampanii wyborczej. Apelowała do wszystkich podmiotów związanych z partiami politycznymi i środowiskami tworzącymi komitety wyborcze w wyborach parlamentarnych o zaniechanie prowadzenia kampanii w czasie trwania ciszy wyborczej w referendum. PKW przez cały czas trwania kampanii wyborczej systematycznie przedstawiała i wyjaśniała w różnych formach przepisy prawa wyborczego i procedury wyborcze. Wyjaśnienia i informacje w tych sprawach, zwłaszcza o godzinach i sposobie głosowania, były przypomniane wielokrotnie w Internecie, w programach telewizyjnych, radiowych, w prasie. Okręgowe komisje wyborcze, a także urzędy gmin informowały o tym również w mediach lokalnych i w sposób zwyczajowo przyjęty, np. w miastach – wywieszając informacje w budynkach mieszkalnych, a we wsiach – na tablicach sołeckich i innych miejscach przeznaczonych na ogłaszanie informacji. Państwowa Komisja Wyborcza zajmowała stanowiska i udzielała wyjaśnień w zakresie różnego rodzaju spraw szczegółowych związanych z kampanią wyborczą, agitacją wyborczą, audycjami wyborczymi. Udzieliła m.in. szczegółowych wyjaśnień na pytania TVN S.A., Polsat i TVN 24 dotyczące dopuszczalnych w czasie ciszy wyborczej działań w mediach.

2. Kampania wyborcza była w większości miejscowości niezbyt aktywna i przebiegała generalnie bez incydentów. Kampanię prowadzono w różnych formach i zakresie: przeważnie na banerach i plakatach wywieszanych w miejscach publicznych, przez rozdawanie ulotek, wpisy w Internecie; rzadko na spotkaniach z wyborcami. W mniejszych miejscowościach formą dominującą były plakaty i ulotki wyborcze. Znaczący wymiar społeczny miała natomiast kampania Komitetów Wyborczych Wyborców Prawo i Sprawiedliwość oraz Platformy Obywatelskiej RP. W czasie ciszy wyborczej miały miejsce nieliczne, odnotowywane także w trakcie innych wyborów, zdarzenia polegające na rozsyłaniu sms-ów, rozrzucaniu ulotek, wpisach agitacyjnych w Internecie, niszczeniu plakatów wyborczych. Np. w Braniewie (okręg wyborczy nr 34 Elbląg) prowadzono agitację na portalu Facebook. W Poznaniu (okręg wyborczy nr 39) na samochodach osobowych umieszczano napisy: „Korwin 2015” i ulotki:

„Dobra zmiana Tadeusz Zysk Stanisław Mikołajczyk”. W Sztumie (okręg wyborczy nr 25) za szybami 6 samochodów były ulotki kandydata do Sejmu z listy PSL. W Gliwicach (okręg wyborczy nr 29) zniszczono baner jednego z kandydatów z listy Platformy Obywatelskiej. W Sulechowie (okręg wyborczy nr 8) zamieszczano na Facebooku wpis: „nie głosujcie na PiS”. W Poznaniu (okręg wyborczy 39) roznoszono gazetki „Głos Dobrej Zmiany” z kandydatami PiS. W Pile (okręg wyborczy nr 38) w kabinie głosowania podłożono długopis z nazwiskiem jednego z kandydatów. W Warszawie (okręg wyborczy nr 19) na portalu Facebook umieszczony był spot popierający partię Zbigniewa Stonogi. Tego rodzaju zdarzenia były jednakże bardzo nieliczne.

IV. Przebieg głosowania oraz ustalenie wyników głosowania w obwodach

1. Lokale wyborcze zostały przygotowane zgodnie z wymaganiami ustawowymi. Wywieszone w nich były obwieszczenia o obwodach głosowania, o listach kandydatów na posłów i kandydatach na senatora oraz ważności głosu oddanego na karcie do głosowania oraz o sposobie głosowania, gdy na karcie pozostawało nazwisko skreślonego kandydata. We wszystkich lokalach znajdowały się pomieszczenia za osłoną bądź parawany i osłony mające zapewnić tajność głosowania. W każdej gminie zapewniano lokale dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych – w kraju było 10756 takich lokali wyborczych. Obwodowe komisje wyborcze posiadały nakładki na karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a. W wielu gminach zapewniono także inne formy pomocy dla wyborców niepełnosprawnych, zwłaszcza środki transportu. Głosowanie rozpoczęto w dniu 25 października 2015 r. o godz. 7.00, ale przygotowania do otwarcia lokali wyborczych rozpoczęły się na ogół przed godziną 6.00. Komisje policzyły i ostemplowały karty do głosowania, sprawdziły i opieczętowały urnę wyborczą, rozłożyły spisy wyborców. Krytyczne uwagi dotyczące lokali wyborczych były nieliczne i dotyczyły przeważnie zbyt małych powierzchni lokali wyborczych, co utrudniało należyte rozmieszczenie urządzeń (urn, parawanów, stołów dla komisji, miejsc dla mężów zaufania) oraz organizacji lokalu. Zgłaszano też pojedyncze uwagi, że w lokalu głosowania nie zawsze byli 3 członkowie obwodowej komisji. W przeddzień głosowania i w dniu głosowania okręgowe komisje wyborcze pełniły dyżury w celu udzielania pomocy i informacji obwodowym komisjom wyborczym i

wyborcom. Dyżury pełniono także w urzędach gmin, przede wszystkim w działach ewidencji ludności, w większych jednostkach terytorialnych (zwłaszcza w dużych miastach) pełniły dyżury inne służby. Dyżury pełniła również Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze oraz Krajowe Biuro Wyborcze. Głosowanie przebiegło spokojnie, bez incydentów. Jednostkowym zdarzeniem był pożar w lokalu wyborczym nr 3 w Biskupinie (okręg wyborczy nr 4) spowodowany zapaleniem się kominka ogrzewającego lokal. Zarządzono ponad godzinną przerwę w głosowaniu, lokal wyborczy przeniesiono do pomieszczenia sąsiedniego. Uchwałę o zarządzeniu przerwy i przeniesieniu lokalu głosowania podano do publicznej wiadomości. Do czasu przerywania głosowania głosowało 8 wyborców. Nie było potrzeby przedłużenia czasu głosowania. Było kilka przypadków ostemplowania kart do głosowania pieczęcią obwodowej komisji ds. referendum lub ostemplowanie kart w niewłaściwym miejscu. Np. przewodniczący obwodowej komisji wyborczej nr 2 w Rogaczach (okręg wyborczy nr 24) zagubił w dniu głosowania pieczęć obwodowej komisji; karty stemplowano pieczęcią obwodowej komisji do spraw referendum. Obwodowa komisja wyborcza nr 5 w Słupi (okręg wyborczy nr 16) ostemplowała część kart w miejscu pieczęci komisji okręgowej, kart tych nie wydawano głosującym. Niektóre obwodowe komisje wyborcze nie ostemplowały wszystkich kart do głosowania przed jego rozpoczęciem. Ponadto miały miejsce zdarzenia o charakterze porządkowym, związane z niedyspozycją członka komisji lub przejściową awarią w lokalach wyborczych. Zdarzenia te nie powodowały jednak większych zakłóceń i nie miały wpływu na przebieg głosowania. Stwierdzono przypadki wadliwie wydrukowanych kart do głosowania. Nieprawidłowości polegały na złym zszyciu części kart, na zdublowaniu niektórych list bądź ich pominięciu, na zszyciu w kartę stron pustych oraz często – na nieprawidłowo ściętym rogu karty. Tego rodzaju wady w kartach do głosowania wystąpiły w wielu okręgach wyborczych (m.in. w Bydgoszczy (okręg nr 4), Katowicach (okręg nr 31), Krośnie (okręg nr 22), Elblągu (okręg nr 34), Chełmie (okręg nr 7), Białymstoku (okręg nr 24), Sosnowcu (okręg nr 32), Warszawie (okręg nr 19), Gdańsku (okręg nr 25). Większość wadliwych kart ustalono przed dniem głosowania i nie były one wydawane wyborcom.

Państwowa Komisja Wyborcza w uchwale z dnia 9 marca 2015 r., dotyczącej sposobu drukowania i przekazania kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym określiła szczegółowo zadania okręgowych komisji wyborczych w tym zakresie i komisje okręgowe ustalenia te wykonywały. Zespoły sędziów – członków okręgowych komisji i pracowników Krajowego Biura Wyborczego dokonywały w drukarniach, nawet kilkakrotnie, kontroli druku kart. Zwracano na ten temat uwagę na szkoleniach członków obwodowych komisji wyborczych. Okręgowe komisje wyborcze – bezpośrednio przed wyborami i w dniu głosowania zaleciły na piśmie komisjom obwodowym dokładne sprawdzanie kart wydawanych wyborcom. Państwowa Komisja Wyborcza szczegółowo analizuje nieprawidłowości związane z drukowaniem kart do głosowania.

2. W dniu głosowania tak do obwodowych, jak i okręgowych komisji wyborczych wpłynęło niewiele skarg, pytań i uwag wyborców. W pojedynczych przypadkach wyborcy zgłaszali interwencje w sprawie nieumieszczenia ich w spisie wyborców. Dotyczyły one przeważnie osób zamieszkujących czasowo na danym terenie, które zgodnie z przepisami dopisuje się do spisu wyborców na ich wnioski oraz osób przebywających w szpitalach oraz przybyłych do szpitali, bądź wypisywanych ze szpitali bezpośrednio przed dniem głosowania. Jeżeli uwagi były zasadne i wynikały z niedopełnienia przez administrację obowiązku sporządzenia i aktualizacji spisu wyborców, okręgowe komisje wyborcze we współdziałaniu z komisjami obwodowymi i działami ewidencji ludności w gminach podejmowały działania w celu umożliwienia tym wyborcom udziału w głosowaniu. Zdarzały się jednostkowe interwencje wyborców niedopuszczonych przez komisję do udziału w głosowaniu w związku z podpisem złożonym przez innego wyborcę w nieprzeznaczonej dla niego rubryce spisu wyborców. W takiej sytuacji obwodowe komisje wyborcze starały się, w miarę możliwości, wyjaśnić i sprostować zaistniałą pomyłkę.
3. Przy czynnościach głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodach mogli być obecni mężowie zaufania komitetów wyborczych. Według informacji przekazanych do Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe komisje wyborcze byli oni obecni w około 25% obwodów głosowania. Ich obecność w poszczególnych miejscowościach była zróżnicowana. Np. w okręgu wyborczym nr 1 w Legnicy mężowie zaufania byli w 194 obwodach głosowania, w Radomiu – okręg nr 17 w 171

obwodach, w Tarnowie – okręg nr 15 w 173 obwodach, w Krośnie – okręg nr 22 w 250 obwodach, w Rzeszowie – okręg nr 23 w 340 obwodach, w Kielcach – okręg nr 33 w 50% obwodów. Natomiast w okręgach wyborczych m.in. Sieradz, Kalisz, Elbląg, Lublin, Piła obecność w obwodach głosowania mężów zaufania była nieliczna. Rzadko wnosili oni również uwagi i zarzuty. Zgłoszone zarzuty dotyczyły braku odrębnego pomieszczenia na przechowywanie kart do głosowania. Mąż zaufania w obwodowej komisji nr 23 w Głogowie (okręg wyborczy Legnica) kwestionował ocenę komisji co do ważności karty do głosowania, a mąż zaufania w obwodzie 2 w Chojnowie był zdania, że członkowie komisji powinni każdorazowo informować wyborców o warunkach ważności głosu. Do zgłoszonych zarzutów i uwag odniosły się obwodowe komisje wyborcze.

4. W przeważającej liczbie obwodów głosowania komisje obwodowe prawidłowo ustaliły wyniki głosowania i poprawnie sporządziły protokoły głosowania. W nielicznych protokołach wystąpiły nieprawidłowości wynikające z niedostatecznej staranności komisji obwodowych i dotyczyły zwykle braków formalnych: nieostemplowania protokołu, niezłożenia podpisów przez niektórych członków komisji obecnych przy sporządzaniu protokołu oraz nieopatrzenia go pieczęcią komisji. Wadliwie sporządzone protokoły zostały zwrócone właściwym komisjom obwodowym i poprawione. Ustalone przez komisje wyniki głosowania niezwłocznie podawano do publicznej wiadomości przez ich wywieszenie w siedzibach komisji, w miejscach dostępnych dla wyborców. Dla zapewnienia kontroli poprawności arytmetycznej wyników głosowania ustalanych przez obwodowe komisje wyborcze i poprawnego sporządzenia protokołów głosowania pomocniczo korzystano z techniki elektronicznej na zasadach określonych w uchwale PKW z dnia 25 września 2015 r. w sprawie warunków oraz sposobu wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M.P. poz. 975). Protokoły głosowania w obwodach przewodniczący obwodowych komisji lub ich zastępcy przekazywali w zabezpieczonych kopertach okręgowym komisjom wyborczym. W dużych miastach oraz w gminach odległych od siedziby okręgowej komisji w celu usprawnienia przekazywania protokołów, utworzono dla ich odbioru punkty rejonowe. Zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej punkty rejonowe mieściły się w urzędach miast i gmin (urzędach dzielnic), a w

szczególnych wypadkach – w innych budynkach organów administracji samorządowej, w których osoby upoważnione przez okręgowe komisje wyborcze dokonywały odbioru protokołów. Zadaniem tych osób było jedynie dostarczenie (w zamkniętej i opieczetowanej kopercie) protokołu do okręgowej komisji wyborczej. Przy czynnościach tych mogli być obecni mężowie zaufania; w praktyce rzadko korzystali oni z tego uprawnienia.

Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z przyjętymi zasadami przekazywania w dniu głosowania przez obwodowe i okręgowe komisje wyborcze danych o frekwencji wyborczej, określonymi w uchwale z dnia 16 września 2015 r. (M.P. z 2015 r., poz 930.), podała dwukrotnie do publicznej wiadomości na konferencjach prasowych w „Studiu Wyborczym” i w Internecie informacje o frekwencji w wyborach według stanu na godz. 12.00 i na godz. 17.00.

V. Ustalenie wyników głosowania i wyborów w okręgach wyborczych

1. Okręgowe komisje wyborcze, na podstawie protokołów głosowania w obwodach w wyborach do Sejmu, ustaliły protokolarnie wyniki głosowania w okręgu wyborczym. Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie protokołów przekazanych przez okręgowe komisje wyborcze, ustaliła – zgodnie z art. 231 § 2 Kodeksu wyborczego – zbiorcze wyniki głosowania na listy kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych w skali kraju, określiła które listy są uprawnione do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych i zawiadomiła o tym okręgowe komisje wyborcze. Okręgowe Komisje Wyborcze, na podstawie otrzymanej informacji o listach uczestniczących w podziale mandatów dokonały następnie, zgodnie z art. 232 § 1 Kodeksu wyborczego, podziału mandatów pomiędzy uprawnione listy i sporządziły protokoły z wyborów posłów w okręgach wyborczych. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej o listach uprawnionych do uczestniczenia w podziale mandatów oraz protokolarne ustalenie uprawnionych list były niezwłocznie podane do publicznej wiadomości i udostępnione na stronie internetowej: wybory do Sejmu i do Senatu RP 2015. Okręgowe komisje wyborcze, po otrzymaniu z wszystkich obwodów protokołów głosowania na kandydatów na senatora, sporządziły protokoły wyników głosowania i wyników wyborów senatorów w okręgach wyborczych. Informacje o wynikach głosowania i wynikach wyborów do Sejmu i do Senatu zostały podane do publicznej wiadomości. Przy czynnościach sporządzania

protokołów wyników głosowania i wyborów posłów i senatorów, w większości okręgowych komisji wyborczych byli obecni mężowie zaufania komitetów wyborczych lub upoważnione przez nich osoby (najczęściej Komitetów Wyborczych: Prawo i Sprawiedliwość, Platforma Obywatelska RP, Nowoczesna Ryszarda Petru, „Kukiz 15”, Polskie Stronnictwo Ludowe). Uwagi i zarzuty mężów zaufania zostały wniesione do protokołów 3 Okręgowych Komisji Wyborczych:

- w Krakowie II – mąż zaufania KW Kongres Nowej Prawicy zgłosił zastrzeżenie do pracy tej Komisji, polegające na tym, że nie umożliwiono mu kopiowania aparatem fotograficznym wybranych protokołów z obwodów, które jego zdaniem były wadliwe. Okręgowa Komisja Wyborcza uznała zarzuty za nieuzasadnione. Odnosząc się zaś do zarzutu męża zaufania KWW Grzegorza Brauna „Szczęść Boże!” na odmowę wydania mu wydruku arkusza kalkulacyjnego z wynikami głosowania do Sejmu i Senatu z 838 obwodów głosowania – Okręgowa Komisja Wyborcza poinformowała męża zaufania, że przepisy Kodeksu wyborczego nie przewidują obowiązku wydania roboczych dokumentów, o których jest mowa w zastrzeżeniach do protokołu. Jednakże ponieważ arkusz z wynikami z poszczególnych komisji obwodowych zostanie opublikowany na stronie internetowej, jako oficjalny dokument po ostatecznym ogłoszeniu wyników, to dokument ten mąż zaufania może otrzymać mailem lub na nośniku w dniu jutrzejszym, tj. 27.10.2015 r. Natomiast w formie wydruku może zostać udostępniony w następnych dniach po dokonaniu sformatowania tego dokumentu. Brak jest też podstaw do wydania mężowi zaufania protokołów z OKW we Włosani gm. Mogilany, o jakich mowa w zarzutach. Protokoły te podała do publicznej wiadomości Obwodowa Komisja Wyborcza;

- w Olsztynie – mąż zaufania KW KORWiN zgłosił zarzut, że koperta z protokołem Obwodowej Komisji Wyborczej nr 13 w Olsztynie była wadliwie zamknięta, prawdopodobnie była otwierana i ponownie zamykana. Okręgowa Komisja Wyborcza uznała za wiarygodne wyjaśnienie tej kwestii złożone przez komisję obwodową, że do koperty opatrzonej adresem „Wybory do Sejmu RP” omyłkowo włożono najpierw protokół głosowania na kandydatów na senatora, a następnie – po zorientowaniu się o błędnym postąpieniu – otwarto kopertę, wyjęto z niej niewłaściwy protokół i umieszczono w niej protokół głosowania do Sejmu. Podczas powtórnego zaklejania koperty uprzednio przystawione odciski pieczęci uległy

przesunięciu, za czym przemawiają też wyraźne i charakterystyczne zagięcia na zamknięciu koperty;

- w Warszawie I mąż zaufania KWW Obywatele do Parlamentu zarzucił Okręgowej Komisji w szczególności:

1. Brak kolegalności w pracy i podejmowaniu decyzji. Komisja okręgowa pracowała w podgrupach (podział pracy na dzielnice).
2. Weryfikacja treści protokołów papierowych z treścią protokołów elektronicznych była prowadzona przez pracowników technicznych bez należytego nadzoru członków komisji okręgowej.
3. Nie została przeprowadzona pełna weryfikacja zgodności treści protokołów elektronicznych i papierowych.
4. Mężom zaufania ustnie zakazano nagrywania przebiegu pracy komisji. Nie przekazano dokumentu z treścią Uchwały o takim zakazie, ani podstawy prawnej zakazu.
5. Nie pozwolono mężom zaufania fotografować protokołów w żadnej liczbie (nawet kilku).
6. Odmówiono mężom zaufania wydania kopii wszystkich protokołów z komisji obwodowych w formie papierowej lub elektronicznej.
7. Dane zbiorcze, zawarte w wydruku z wyliczeniami nie zostały porównane z wyliczeniami dokonanymi inną metodą, nie sprawdzono czy dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób są identyczne i czy nie ma rozbieżności.

Okręgowa Komisja Wyborcza nie uznała zasadności zarzutów. Wskazała, że podczas czynności związanych z przyjmowaniem protokołów głosowania z obwodów, ustalania wyników głosowania i wyników wyborów w pełni były przestrzegane wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 października 2015 r. dotyczące powyższych zadań. W trakcie wykonywania zadań konieczne było takie zorganizowanie pracy, aby protokoły z obwodowych komisji wyborczych były przyjmowane sprawnie, zatem konieczność utworzenia zespołów roboczych z udziałem sędziego wspieranego przez zespół pomocniczy. Podnoszone przez męża zaufania kwestie organizacji pracy Komisji w żaden sposób nie uprawniają do formułowania zarzutu, że Komisja Okręgowa nie działała kolegalnie, zarzut taki jest gołosłowny i nie zawiera żadnych konkretów.

Weryfikacja treści protokołów papierowych z treścią protokołów elektronicznych była prowadzona zgodnie z treścią pkt 8 wytycznych z dnia 12 października 2015 r., tj. zespół osób zapewniających wspomaganie informatyczne działał pod stałym nadzorem członków Komisji Okręgowej, weryfikując zgodność danych elektronicznych otrzymanych z obwodowych komisji wyborczych z dostarczonymi protokołami głosowania. Zastrzeżenia męża zaufania nie wskazują żadnych zdarzeń związanych z brakiem właściwego nadzoru, tym samym zarzut ten nie może zostać uznany za zasadny. Na żądanie męża zaufania, w toku przyjmowania protokołów wpływających z obwodów zagranicznych były wykonywane wydruki kontrolne w celu porównania danych z protokołami i nie zostały zgłoszone żadne zastrzeżenia co do ich zgodności. Ponadto, w celu ustalenia zgodności powyższych danych, przed sporządzeniem protokołu z ustalenia wyników głosowania, Komisja dokonała porównania zgodności danych przesłanych drogą elektroniczną z protokołami papierowymi w liczbie ok. 5%.

Przepis art. 42 § 5 Kodeksu wyborczego przewiduje możliwość rejestrowania przez mężów zaufania jedynie czynności wykonywanych przez obwodowe komisje wyborcze, a nie przez okręgowe komisje wyborcze i Państwową Komisję Wyborczą. Ponadto, nie ma możliwości prawnej ani technicznej do przekazywania mężom zaufania przez OKW kopii lub skanów wszystkich otrzymanych przez te komisje protokołów głosowania w obwodzie. Podkreślić przy tym trzeba, że we właściwości OKW Warszawa I pozostaje 1137 komisji obwodowych, zaś objętość protokołu głosowania w wyborach do Sejmu kształtuje się na poziomie co najmniej 19 stron (o ile nie wpłynęły dodatkowe załączniki) oraz co najmniej 3 stron w wyborach na senatora.

2. Okręgowe komisje wyborcze dostarczyły Państwowej Komisji Wyborczej w zaklejonych i opieczętowanych kopertach:
 - protokoły wyników głosowania w okręgu wyborczym,
 - protokoły z wyborów posłów w okręgu wyborczym wraz z zestawieniami wyników głosowania i podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów na posłów,
 - protokoły wyników głosowania i wyników wyborów senatorów w okręgu wyborczym, z każdego okręgu wyborczego na obszarze właściwości komisji,
 - nośniki informatyczne z danymi zarejestrowanymi w okręgu wyborczym.

Na podstawie otrzymanych protokołów Państwowa Komisja Wyborcza, po stwierdzeniu prawidłowości wyników głosowania i wyborów w okręgach wyborczych ustalonych przez okręgowe komisje wyborcze, sporządziła w dniu 27 października 2015 r.:

- obwieszczenie o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r. oraz
- obwieszczenie o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r.

Niezwłocznie po przyjęciu obwieszczeń, w godzinach wieczornych Państwowa Komisja Wyborcza podała zbiorcze wyniki głosowania i wyborów do publicznej wiadomości na konferencji prasowej oraz przekazała obwieszczenia do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Zostały one ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 28 października 2015 r. Przy przekazywaniu protokołów z okręgów wyborczych i sporządzeniu obwieszczeń o wynikach wyborów obecni byli mężowie zaufania Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość. Nie zgłosili uwag i zarzutów.

3. Wybory do Sejmu i do Senatu w dniu 25 października 2015 r. obserwowali przedstawiciele 31 państw, w tym organów wyborczych organizacji i instytucji państwowych Tajwanu, Tajlandii, Kosowa, Europejskiego Stowarzyszenia Urzędników Wyborczych (ACEEO), OBWE-ODIHR. Spotkali się oni z Państwową Komisją Wyborczą, uzyskali informację o rozwiązaniach polskiego prawa wyborczego, w tym dotyczących organizacji wyborów. Obserwowali przebieg głosowania w kilkudziesięciu obwodach głosowania, m.in. w Wałbrzychu, Łodzi, Toruniu, Bydgoszczy, Tczewie.

W ramach współpracy i wymiany doświadczeń Państwowa Komisja Wyborcza zaprosiła na wybory przedstawicieli centralnych organów wyborczych Litwy, Łotwy, Rumunii. Byli oni w wybranych obwodach w okręgach wyborczych w Warszawie i Płocku oraz spotkali się z członkami Okręgowych Komisji Wyborczych i z Państwową Komisją Wyborczą. Mogli również korzystać z informacji za pośrednictwem „Studia Wyborczego”.

4. W dniu 4 listopada 2015 r. o godz. 12.00 Państwowa Komisja Wyborcza dokonała uroczystego wręczenia posłom wybranym w dniu 25 października 2015 r.

zaświadczeń o wyborze. Wręczenie zaświadczeń o wyborze wybranym senatorom nastąpi w dniu 12 listopada 2015 r.

*
* *

Na podstawie posiadanych dokumentów i informacji o przebiegu głosowania i wyborów Państwowa Komisja Wyborcza nie stwierdziła naruszeń prawa wyborczego, które – w jej ocenie – mogłyby mieć wpływ na wyniki głosowania i wyniki wyborów.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej

Wojciech Hermeliński

Zastępcy Przewodniczącego

Wiesław Kozielowicz

Sylwester Marciniak

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Błuś

Arkadiusz Despot-Mładanowicz

Janusz Niemcewicz

Krzysztof Strzelczyk

Załącznik nr 1 do sprawozdania PKW
z wyborów do Sejmu i Senatu
przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r.

Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych:

- 1) z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie zapewnienia Państwowej Komisji Wyborczej wykonywania zadań związanych z nadzorem nad prowadzeniem rejestru wyborców i sporządzaniem spisów wyborców (Dz. U. z 2011 r. Nr 158, poz. 943);
- 2) z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze (Dz. U. z 2011 r. Nr 158 poz. 941 ze zm.);
- 3) z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. z 2015 r., poz. 1724);
- 4) z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie ochrony lokali obwodowych komisji wyborczych w czasie przerwy w głosowaniu spowodowanej nadzwyczajnymi wydarzeniami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1152);
- 5) z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców (Dz. U. z 2015 poz. 5);

Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju

- 1) z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 158, poz. 938);
- 2) z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie spisu wyborców dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich (Dz. U. z 2015 r., poz. 586);
- 3) z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie szczegółowych wymagań oraz obowiązków kapitana polskiego statku morskiego w zakresie ochrony lokalu wyborczego w czasie przerwy w głosowaniu spowodowanej nadzwyczajnymi wydarzeniami (Dz. U. z 2015 r., poz. 576);
- 4) z dnia 16 października 2015 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1650);

Rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych

- 1) z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie wykazu pakietów wyborczych w głosowaniu korespondencyjnym za granicą (Dz. U. z 2015r., poz. 293);
- 2) z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie szczegółowych wymagań oraz obowiązków konsula w zakresie ochrony lokalu wyborczego w czasie przerwy w głosowaniu (Dz. U. z 2015 r., poz. 292);

- 3) z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie spisu wyborców przebywających za granicą (Dz. U. z 2015 r., poz. 384);
- 4) z dnia 22 września 2015 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dla obywateli polskich przebywających za granicą (Dz. U. z 2015 r., poz. 1459);
- 5) z dnia 22 września 2015 r. w sprawie przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym za granicą (Dz. U. z 2015 r., poz. 1458);

Rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji

- 1) z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia oraz aktualizacji wykazu pakietów wyborczych (Dz. U. z 2015 r., poz. 120);
- 2) z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie trybu odbierania oraz przechowywania kopert zwrotnych dostarczonych przez wyborcę do urzędu gminy przed dniem głosowania (Dz. U. z 2015 r., poz. 119);
- 3) z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym w kraju (Dz. U. z 2015 r., poz. 131);

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- 1) z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów (Dz. U. z 2013 r., poz. 1488);

Rozporządzenia Ministra Finansów

- 1) z dnia 12 września 2011 r. w sprawie rejestru zaciągniętych kredytów oraz rejestru wpłat, prowadzonych przez komitety wyborcze (Dz. U. z 2011 r. Nr 193, poz. 1144);
- 2) z dnia 19 września 2011 r. w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego (Dz. U. z 2011 r. Nr 198, poz. 1173);

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

- 1) z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania (Dz. U. z 2011 r. Nr 184, poz. 1091);

Rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

- 1) z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania debat przez Telewizję Polską Spółkę Akcyjną (Dz. U. z 2011 r. Nr 146, poz. 878);
- 2) z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie zasad i sposobu łącznego prowadzenia kampanii wyborczej w programach radiowych i telewizyjnych przez komitety wyborcze uprawnione do rozpowszechniania audycji wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2011 r. Nr 154, poz. 917);
- 3) z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie trybu postępowania w sprawach nieodpłatnego przedstawiania w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych informacji, wyjaśnień i komunikatów Państwowej Komisji Wyborczej oraz

- komisarzy wyborczych związanych z zarządzonymi wyborami oraz obowiązującymi w danych wyborach przepisami prawnymi (Dz. U. z 2011 r. Nr 154, poz. 916);
- 4) z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie czasu oraz ramowego podziału czasu przeznaczonego na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych, trybu postępowania dotyczącego podziału czasu, zakresu rejestracji oraz sposobu przygotowania i emisji audycji wyborczych w programach publicznej radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r. Nr 154, poz. 915 ze zmianami)

Załącznik nr 2 do sprawozdania PKW
z wyborów do Sejmu i Senatu
przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r.

Uchwały Państwowej Komisji Wyborczej:

- 1) z dnia 14 marca 2011 r. w sprawie należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych i osobom powołanym w skład inspekcji w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Parlamentu Europejskiego oraz sposobu dokumentowania dni zwolnienia od pracy (M. P. z 2011 r. Nr 23, poz. 252 ze zmianami);
- 2) z dnia 11 kwietnia 2011 r. w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. z 2011 r. Nr 30, poz. 345 ze zmianami);
- 3) z dnia 9 maja 2011 r. w sprawie wzorów pieczęci okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. z 2011 r. Nr 35, poz. 416);
- 4) z dnia 22 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu postępowania z kopertami zwrotnymi i pakietami wyborczymi w głosowaniu korespondencyjnym w kraju (M.P z 2015 r., poz. 37);
- 5) z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie określenia wzoru i rozmiaru koperty na pakiet wyborczy, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu oraz instrukcji głosowania korespondencyjnego (M. P. poz. 211 ze zmianami);
- 6) z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie wzoru zaświadczenia dla mężów zaufania do obwodowych komisji wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. poz. 278);
- 7) z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie sposobu postępowania z kopertami zwrotnymi i pakietami wyborczymi w głosowaniu korespondencyjnym za granicą (M. P. poz. 328);
- 8) z dnia 9 czerwca 2015 r. w sprawie wzorów kart do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a, w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dla obwodów głosowania utworzonych w kraju (M. P. z 2015 r., poz. 538);
- 9) z dnia 9 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu drukowania kart do głosowania oraz trybu ich przekazania wraz z nakładkami na karty do głosowania sporządzonymi w alfabecie Braille'a obwodowym komisjom wyborczym w wyborach do Sejmu

- Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w 2015 r (M. P. poz. 537 ze zmianami);
- 10) Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 lipca 2015 r. w sprawie wzorów protokołów głosowania i protokołów z wyborów stosowanych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. poz. 746);
 - 11) z dnia 20 lipca 2015 r. w sprawie wzorów potwierdzenia zgłoszenia listy kandydatów na posłów i protokołu rejestracji listy kandydatów na posłów oraz potwierdzenia zgłoszenia kandydata na senatora i protokołu rejestracji kandydata na senatora (M. P. poz. 698);
 - 12) z dnia 3 września 2015 r. w sprawie powołania okręgowych komisji wyborczych w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 911 ze zmianami);
 - 13) z dnia 3 września 2015 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 918);
 - 14) z dnia 3 września 2015 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 918);
 - 15) z dnia 3 września 2015 r. w sprawie regulaminów okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. poz. 830);
 - 16) z dnia 3 września 2015 r. w sprawie wzorów kart do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich (M. P. poz. 846);
 - 17) z dnia 16 września 2015 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie I, właściwej dla dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy, wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych za granicą w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M.P. poz. 929);
 - 18) z dnia 16 września 2015 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania okręgowej komisji wyborczej właściwej dla siedziby armatora wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 928);

- 19) z dnia 16 września 2015 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 899);
- 20) z dnia 16 września 2015 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych za granicą (M. P. poz. 927);
- 21) z dnia 16 września 2015 r. w sprawie ustalenia wzorów informacji o sposobie głosowania stosowanej w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. poz. 908);
- 22) z dnia 16 września 2015 r. w sprawie trybu i sposobu przekazywania przez okręgowe i obwodowe komisje wyborcze Państwowej Komisji Wyborczej, w trakcie głosowania, danych o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania w stałych obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 930);
- 23) z dnia 16 września 2015 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 914);
- 24) z dnia 16 września 2015 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich (M. P. poz. 926);
- 25) z dnia 25 września 2015 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 1008);
- 26) z dnia 25 września 2015 r. w sprawie warunków oraz sposobu wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 975);
- 27) z dnia 5 października 2015 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M.P. poz. 1020);
- 28) z dnia 12 października 2015 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych, dotyczących wykonywania zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów oraz trybu i zasad powoływania pełnomocników

okręgowych komisji wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r. (M. P. poz. 1031 ze zmianami).